

Анатолій М. Турило, Олена А. Зінченко, Анатолій А. Турило
СУСПІЛЬНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК І
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ «ЕКОНОМІЧНИЙ
МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА»

У статті запропоновано авторську концепцію визначення загальної системи менеджменту підприємства та економічного менеджменту. Представлено основні засади формування системи економічного менеджменту підприємства, відображено її основні складові. Визначено місце інноваційного менеджменту в системі економічного менеджменту.

Ключові слова: економічний менеджмент; система менеджменту; інноваційний менеджмент.

Рис. 3. Літ. 15.

Анатолій М. Турило, Елена А. Зинченко, Анатолій А. Турило
ОБЩЕСТВЕННОЕ ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ
И ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ
К ОПРЕДЕЛЕНИЮ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КАТЕГОРИИ
«ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПРЕДПРИЯТИЯ»

В статье предложена авторская концепция определения общей системы менеджмента предприятия и экономического менеджмента. Представлены основные принципы формирования системы экономического менеджмента предприятия, отражены ее основные составляющие. Определено место инновационного менеджмента в системе экономического менеджмента.

Ключевые слова: экономический менеджмент; система менеджмента; инновационный менеджмент.

Anatoliy M. Turylo¹, Olena A. Zinchenko², Anatoliy A. Turylo³
SOCIAL INNOVATION DEVELOPMENT AND THEORETICAL
AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CATEGORY OF "ENTERPRISE
ECONOMIC MANAGEMENT"

The article suggests the authors' definition of the general system of enterprise management and economic management. The key principles of enterprise economic system formation are presented along with its major components. The place of innovative management within the system of economic management is determined.

Keywords: economic management; management system; innovative management.

Постановка проблеми. Діяльність будь-якого підприємства неможлива без управління. Через управління всі суб'єкти господарювання забезпечують досягнення своїх оперативних і стратегічних цілей.

У ринковій системі господарювання управління підприємством представлено через категорію «менеджмент».

¹ Kryvyi Rih Economic Institute of Kryvyi Rih National University, Ukraine.

² Kryvyi Rih Economic Institute of Kryvyi Rih National University, Ukraine.

³ Kryvyi Rih Economic Institute of Kryvyi Rih National University, Ukraine.

На сучасному етапі розвитку науки про управління (особливо це стосується західної науки) поняття «менеджмент» і «управління» трактуються переважно як тотожні, тобто використовуються вони в однаковому сенсі. Здебільшого це викликано тим, що до теперішнього часу категорія «менеджмент» не тільки не отримала свого однозначного визначення, а й в багатьох випадках має різні тлумачення за окремими аспектами її сутності (це при тому, що становлення і розвиток науки про управління на Заході має значну в часі і велику за залученням дослідників історію). Все це вказує на значимість, складність і багатогранність менеджменту в суспільній діяльності людей.

Ефективні науково-практичні дослідження стосовно менеджменту мають велике значення як в науковій сфері, так і в сфері підприємництва. Для підприємницьких структур такі дослідження дозволяють розробляти і реалізувати обґрунтовані напрямки соціально-економічного розвитку. Іншими словами, розвиток теорії і практики менеджменту дозволяє будь-якому підприємству здійснювати свою діяльність на засадах стратегічності, інноваційності, конкурентоспроможності і ефективності.

Саме з цих позицій розвитку теорії і практики менеджменту в представленому дослідженні нами буде розглянуто окремий аспект даної категорії, що стосується її структури за функціональною ознакою (а отже й опосередковано і її змісту) і є важливим як з науково-теоретичної, так і з практичної точок зору.

В умовах складного розвитку ринкових відносин, формування нових потреб у суспільстві, перманентної появи нових викликів тощо, великого значення набувають нові знання у сфері науки і практики менеджменту.

Еволюція науки і практики стосовно менеджменту призвела спочатку до його розподілення в межах окремих напрямків, а потім і до певної спеціалізації і класифікації за базовими ознаками.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В економічній літературі розглядаються різні види і форми менеджменту [1–15]. Так, на теперішній час існують такі види (форми) менеджменту: операційний менеджмент, менеджмент виробництва і операцій, фінансовий менеджмент, інвестиційний менеджмент, антикризовий менеджмент, кадровий менеджмент, менеджмент персоналу, менеджмент людських ресурсів, менеджмент зовнішньоекономічної діяльності тощо [3; 5; 6; 13; 15]. Разом з тим, діалектика розвитку суспільства і науки як його частини притаманні ринковим відносинам. Конкурентоспроможність, кризи, невизначеність, ризики тощо стали джерелом появи нових видів менеджменту, таких як інноваційний менеджмент (менеджмент інновацій, менеджмент інноваційного розвитку), креативний менеджмент, логістичний менеджмент, менеджмент якості, ризик-менеджмент, ситуаційний менеджмент тощо [4; 8; 9; 12; 13].

Невирішені частини проблеми. Зрозуміло, що така кількість і різновидність видів менеджменту потребує комплексного дослідження, з точки зору систематизації, класифікації і обґрунтування змісту.

Мета дослідження. У дослідженні на основі аналізу літературних джерел, логічного та історичного методів пізнання пропонується ввести в науково-практичний обіг таку різновидність менеджменту, як «економічний».

Основні результати дослідження. У теоретико-методологічному аспекті економічний менеджмент пов'язаний в цілому з економічним розвитком, економічною діяльністю того чи іншого об'єкта, який досліджується, і з принципових позицій характеризує процес цілеспрямованого впливу на працівників в межах їх економічної діяльності.

З практичних і більш конкретних позицій економічний менеджмент, як менеджмент в цілому і всі його різновиди, пов'язують безпосередньо з діяльністю підприємства (фірми), що є більш ємною і комплексною категорією, ніж такі його види, як фінансовий менеджмент, операційний (виробничий) менеджмент, маркетинговий менеджмент, логістичний менеджмент.

Саме економічний менеджмент системно, комплексно, організаційно і логічно об'єднує в собі вищезазначені види менеджменту на підприємстві. Завдання економічного менеджменту – показати їх не поодиноці, а у єдності і взаємозв'язку з орієнтацією на єдину стратегію і ціль розвитку підприємства. На рис. 1 і 2 відповідно представлено загальну систему менеджменту і систему економічного менеджменту на підприємстві.

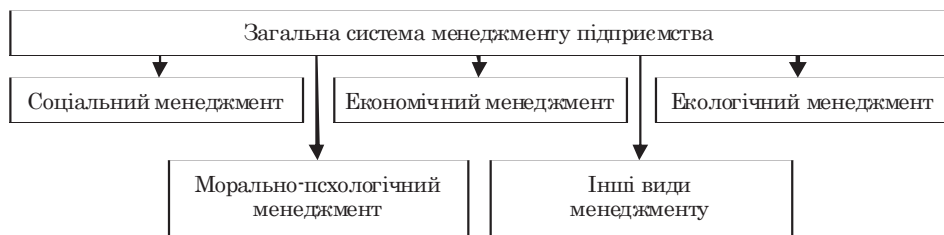

Рис. 1. Загальна система менеджменту підприємства, авторська розробка

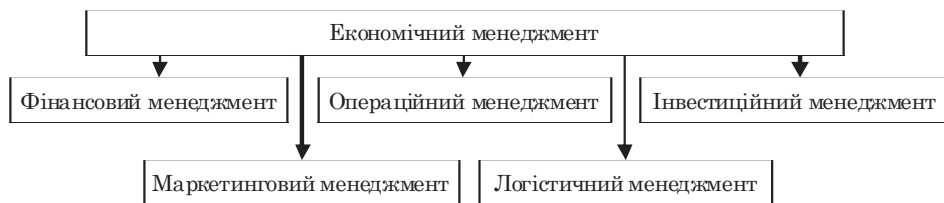

Рис. 2. Економічний менеджмент на підприємстві, авторська розробка

З рис. 2 видно, що безпосередньо зміст економічного менеджменту відображають такі його основні складові: операційний менеджмент, фінансовий менеджмент, інвестиційний менеджмент, маркетинговий менеджмент, логістичний менеджмент. На рис. 3 система економічного менеджменту на підприємстві відображена більш детально.

На рис. 3 система економічного менеджменту логічно поєднує в собі ті види менеджменту, що пов'язані з представленими в Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (ПСБО) [1; 2] видами діяльності на підприємстві і тими, що, з одного боку, відображають ринкову і логістичну складові його діяльності, а з іншого – ті види менеджменту, що не несуть в собі ознаку специфічності і охоплюють, пронизують собою всю економічну діяльність підприємства, а отже відображають їх єдність з усіма цими видами менеджменту.

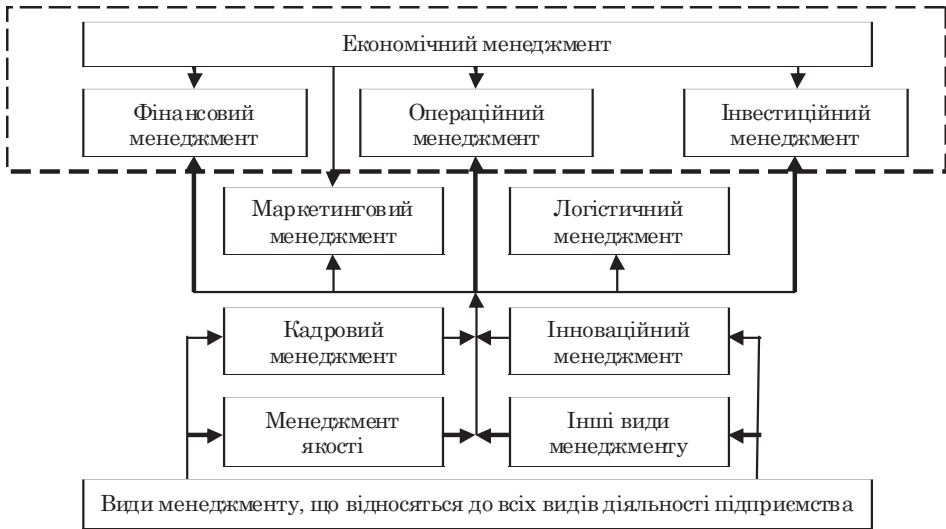

Рис. 3. Система економічного менеджменту підприємства, авторська розробка

У розширеному вигляді зміст економічного менеджменту, окрім операційного, фінансового та інвестиційного менеджменту, також доповнюють маркетинговий менеджмент, логістичний менеджмент тощо. Кожен із них характеризує конкретну сутність, пов'язану зі специфікою діяльності підприємства. Інші види менеджменту (рис. 3): кадровий, інноваційний, менеджмент якості тощо є теж особливими за своєю сутністю, охоплюють всі основні складові економічного менеджменту і виступають у ролі допоміжних складових економічного менеджменту. Допоміжними вони виступають не по значимості в досягненні економічних результатів, а по відношенню до економічної діяльності підприємства як процесу.

В економічній навчальній літературі існують такі посібники і підручники, як «Фінанси підприємств» і «Економіка підприємства», «Фінансовий аналіз» і «Економічний аналіз», «Фінансова безпека підприємства» і «Економічна безпека підприємства» тощо. Тому безумовно, об'єктивно і логічно буде, якщо поряд з фінансовим менеджментом буде існувати й економічний.

Економічний менеджмент – це система принципів, способів та методів управління, пов'язаних в цілому з економічною діяльністю підприємства. Із сутності економічного менеджменту виникає і головна мета економічного менеджменту. Оскільки економічний менеджмент охоплює всю економічну діяльність, то і мета його відображає головну ціль такої діяльності – забезпечення максимізації економічних результатів діяльності підприємства з позиції інтересів його власників і стратегії розвитку підприємства.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, розглянуті в даному дослідженні теоретико-методологічні підходи до визначення науково-практичної категорії «економічний менеджмент підприємства» глибше досліджують таку категорію, як «інноваційний розвиток» задля удосконалення процесу управління підприємством.

1. П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»: Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку від 31.03.1999 №87. Нова редакція. – Х.: Курсор, 2007. – 48 с.
2. П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів»: Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку від 31.03.1999 №87. Нова редакція. – Х.: Курсор, 2007. – 67 с.
3. *Армстронг М.М.* Менеджмент: методы и приёмы / Пер. с англ. М.М. Армстронг. – К.: Знання-прес, 2006. – 876 с.
4. *Балабанов И.Т.* Риск-менеджмент. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 203 с.
5. Бізнес-менеджмент: Навч. посібник / Л.І. Федулова, В.Г. Федоренко та ін. – К.: Науковий світ, 2002. – 290 с.
6. *Бланк И.А.* Инвестиционный менеджмент. – К.: ИТЕМ, 1995. – 441 с.
7. *Бовыгин В.* Новый менеджмент (управление предприятием на уровне высших стандартов: теория и практика эффективного управления). – М.: ОАО Экономика, 1997. – 368 с.
8. *Василенко В.О., Шматько В.Г.* Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
9. *Василенко В.О., Шостка В.І., Клайменов О.М.* Ситуаційний менеджмент. Навч. посібн. – К.: ЦУЛ, 2005. – 372 с.
10. *Василенко Ю.П., Ткаченко Т.І.* Виробничий (операційний) менеджмент. – К.: ЦУЛ, 2003. – 316 с.
11. *Герчигова Н.Н.* Менеджмент: Учебник. – М.: ЮНИТИ, 1995. – 408 с.
12. Креативний менеджмент: Навч. посібник / О.Є. Кузьмін, С.В. Князь, І.В. Литвин, Д.К. Зінкевич. – Львів: Львівська політехніка, 2010. – 124 с.
13. Основи менеджменту / За ред. В.Г. Федоренка. – К.: Аперита, 2007. – 420 с.
14. *Панкин А.И.* Основы практического менеджмента. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 272 с.
15. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / С.Я. Салига та ін. – К.: ЦНЛ, 2006. – 274 с.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2014.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Організаційно-економічні аспекти інноваційного оновлення національного господарства: Наук. монографія / М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, В.М. Шандра, О.І. Гуменюк та інші; За наук. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка і д.е.н., проф. С.А. Єрохіна. – К.: Національна академія управління, 2008. – 216 с. Ціна без доставки – 22 грн.

У монографії проаналізовано стан технологічного оновлення національної економіки на інноваційних засадах, виявлено позитивні сторони і недоліки цього процесу і розроблено організаційно-економічні основи формування механізму інноваційного оновлення економіки України, її окремих галузей та підприємств.